

III. 10 Je Absolutno prázdnota nebo světlo?

RÁMA řekl: Svatý muži, jak je možné říci, že Absolutno není prázdnota, není světlo a není temnota? Těmito protiklady jsem zmaten.

VASIŠŤHA odpověděl: Ó Rámo, kladeš nevyzrálé otázky, ale přesto ti objasním pravý smysl toho všeho.

Jako je dosud nevyřezaný ornament ukryt v kusu dřeva, tak je tento svět, ať už ho považuješ za skutečný nebo neskutečný, neoddělitelně spjat s Absolutnem, které tudíž nemůže být prázdnotou. Tak jako o klidném moři nemůžeme říci, že v něm nejsou přítomny žádné vlny, tak o Absolutnu nemůžeme říci, že je prázdné a neobsahuje svět. Toto podobenství má ovšem svá omezení a neměly by se mu přidávat další významy.

Ve skutečnosti tento svět z Absolutna nevzniká ani v něm nezaniká. Jediné, co nyní a navždy existuje, je Absolutno. Pojmy prázdny a neprázdny zde ztrácí smysl, neboť říkáme-li prázdny, musíme myslet na něco, co prázdno není, a naopak. Pojem prázdny má význam jen vedle pojmu neprázdny.

Absolutno nemá materiální povahu, proto jej nelze osvětlit pomocí světla pocházejícího z hmotných zdrojů, jakým je například Slunce, jejichž světlo je opakem tmy. Absolutno je sebe-ozařující, proto není netečné a není temné. Absolutno nemůže být pochopeno či zakoušeno něčím jiným než sebou samým.

Neomezené Vědomí je čírejší než nekonečný prostor. Stejně nekonečný je svět. Člověk nemůže poznat chuť papriky, dokud papriku nechutná, a stejně tak nemůže zakoušet Vědomí v jeho neomezenosti, aniž by tu byl svět objektů. Podobně jako v hmotném oceánu existují hmotné vlny, tak v bezforemném *Brahman* existuje bezforemný svět. Z Absolutna vzniká Absolutno a existuje v sobě samém jako Absolutno. Svět tudíž ve skutečnosti nebyl nikdy stvořen, je totožný s tím, z čeho vznikl.

Přestane-li mysl vytvářet představy, je představa „já“ zničena a to, co zůstane, je Absolutno. Absolutno je to, co není netečné a nespí. V Absolutnu trojice poznávající, poznávání a to, co je poznáno, existuje bez přítomnosti rozumu jako jedno a totéž.